

De thuishavens van de R.K.v.v. Nieuw-Borgvliet
in bijzonder de 'De Brombeer'
in relatie tot
de schrijver A.M. de Jong

Ter herinnering aan een prachtig gelegen en knus sportveld op de rand van de Brabantse Wal

Eerste versie augustus 2008

Aangepaste versie augustus 2009 en mei 2015

De thuishavens van de R.K.v.v. Nieuw-Borgvliet

in bijzonder ‘De Brombeer’ in relatie tot de schrijver A.M. de Jong

De vereniging

De vereniging werd opgericht op woensdag 22 november 1922 onder de naam Roomsche Katholieke Voetbalvereniging Houdt Moedig Stand, afgekort R.K.V.V. H.M.S.

Logo van de R.K.v.v. Nieuw Borgvliet

Nieuw-Borgvliet, ook wel ‘het Nieuwe Dorp’ genoemd, was een gehucht van enkele straten op enige afstand van de stad Bergen op Zoom. Samen met De Heimolen, Zuidgeest en De Duintjes vormde de gemeenschap een Rooms-Katholieke-parochie onder die naam.

De hoofdverbinding tussen Nieuw-Borgvliet en de stad Bergen op Zoom, de Antwerpsestraatweg, kende tussen de Stalenbrug, de Rembrandtstraat en Langeweg uitsluitend lintbebouwing. Achter de bebouwing was het open terrein, zowel richting Augustapolder als sportpark Rozenoord.

Op last van het bestuur van de voetbalbond werd H.M.S. bij aanvang van het seizoen 1934/35 ingeschreven als Nieuw-Borgvliet, omdat de moederorganisatie de naam verwarrend vond werken. Tot aan het uitbreken van de Tweede Wereld-oorlog bleef men toch hoofdzakelijk de naam H.M.S. gebruiken. Het verhaal gaat, dat de bezetter de naam ‘Houdt Moedig Stand’ niet tolereerde en dat hierdoor de naam ‘Nieuw-Borgvliet’ in gebruik kwam.

Binnen de vereniging en de Bergse gemeenschap leeft de oude verenigingsnaam nog voort in ‘Bouwclub H.M.S. In mun eentje’, die sedert 1982 jaarlijks aan de Vastenavendoptocht deelneemt.

In de jaren dertig van de vorige eeuw kent de vereniging ook nog een atletiekafdeling. Naast de historische uitgaven van de vereniging getuigt het ooit gemaakte speldje met het opschrift ‘R.K.A.& V.V. Nieuw Borgvliet’ hier ook van.

De thuishavens vóór de vestiging op ‘De Brombeer’

De vereniging kent in de loop van haar bestaan vier thuishavens. Wel speelde het eerste elftal zijn thuiswedstrijden tot 1955 regelmatig tijdelijk elders wegens onbespeelbaarheid van het veld en het afstaan van het sportveld voor andere doeleinden.

Toen de vereniging nog niet de beschikking had over twee velden op De Brombeer speelden bijvoorbeeld rond 1959/1960 de senioren op De Brombeer, de junioren op De Raayberg en de pupillen bij De Bunker. De Bunker was in de jaren 1943/1944 gebouwd in opdracht van de Duitse bezetter. Het bouwwerk zou thans middenin de wijk met de schildersnamen hebben gelegen links achter villa ‘Berkenhof’ aan de Pieter Breughelstraat. Na het verdwijnen van (wielerbaan) De Raayberg en De Bunker werd gespeeld op sportpark Rozenoord en heel even speelde een gedeelte van de jeugd ook nog op Kijk in de Pot.

De eerste thuishaven in 1922 was, bij het ontbreken van een geschikt veld, een oneffen stuk heide onder de Zuidgeest (ter hoogte van de ‘Franerex’ bij het viaduct over de snelweg A 58). De tweede thuishaven was een wei gehuurd van Jan van Loon nabij de Heimolen – volgens de overlevering - in het Molenbeekdal tegen de huidige snelweg gezien vanaf de Antwerpsestraatweg. Helaas was dit terrein in de wintermaanden onbespeelbaar. Daarna verhuisde de vereniging in 1924 naar de derde thuishaven: een terrein gelegen aan de Antwerpsestraatweg recht tegenover de ingang van het huidige sportpark. Het door eigen leden aangelegde veld lag dwars op die weg, grenzend aan de laatste woning van de lintbebouwing langs de Antwerpsestraatweg. Volgens een foto uit die tijd stond het doel op of tegen het huidige voet-/fietspad langs de straatweg. Voor aanvang van het seizoen 1943/44 moest het terrein worden afgestaan voor de aanleg van Duitse verdedigingswerken. De vereniging had toen geen thuishaven meer.

A.M. de Jong in Bergen op Zoom en zijn eigendom aldaar

Op 26 augustus 1925 werd de journalist A.M. de Jong met zijn gezin als inwoners van de gemeente Bergen op Zoom ingeschreven. Het gezin bestond uit zijn vrouw Co Koekebacker en de kinderen Mels en Gudi. Hij kwam uit Amsterdam, de stad waar hij in 1916 vanuit Delft was gaan wonen. Voordat hij journalist werd, was hij in beide steden onderwijzer. In Bergen op Zoom woonde het gezin op Nieuw-Borgvliet in de nabijheid van het toenmalige voetbalveld aan de Antwerpsestraatweg 414.

De journalist De Jong had zich op het Brabantse platteland gevestigd om zich geheel aan het schrijven te wijden. In zijn werkkamer aan de achterzijde van zijn woning had hij een wijds uitzicht, over de woningen van de Zeeheldenbuurt, over de Augustapolder met De Kraayenberg, de Oosterschelde, Zeeland, Oud - Borgvliet en Het Fort. Waarom een wijds uitzicht? De woning lag bovenop de Brabantse Wal, de grens van de zandgrond en de duidelijk lager gelegen kleigronden. Tegen het aflopende terrein was de Zeeheldenbuurt gebouwd en vandaar dat de schrijver kon uitkijken over de woningen van die buurt.

In de eerste drie jaar van zijn verblijf in Bergen op Zoom schreef hij zijn beroemde serie *Merijntje Gijzen's Jeugd*. Naar de personages in deze serie, Merijntje en De Kruik, zijn het huis waar het gezin woonde en het clubhuis van de voetbalvereniging, genoemd.

Het gezin vertrok volgens het bevolkingsregister op 22 april 1930 naar De Bilt (gemeente Bilthoven).

Ofschoon zijn naam daarna niet meer in het bevolkingsregister voorkwam, ontstond er enkele jaren later toch weer een relatie tussen de inmiddels letterkundige A.M. de Jong en Bergen op Zoom. “Wellicht waren het uitzicht vanuit zijn kamer en de omgeving hem blijkbaar goed bevallen en had dit gevoel bijgedragen aan het ontstaan van die relatie”, aldus een mededeling van Arthur Suijkerbuijk, de redacteur van het artikel ‘*Sportpark De Brombeer: bramen of brommende boeren?*’ in het dagblad De Stem van 28 maart 1996.

Foto van het gezin achter de woning Antwerpsestraatweg 414

Collectie A.M. de Jongmuseum te Nieuw Vossemeer

Op vrijdag 28 januari 1933 werd onder andere in het plaatselijke dagblad De Avondster een advertentie geplaatst door notaris A. Siebelink, gevestigd te Wouw. In deze advertentie kondigde de notaris aan, dat hij “op vrijdag 3 februari 1933, om ‘s-avonds 5 uur, in het koffiehuis van den heer Jac. van Loon aan de Vier Winden te Bergen op Zoom voor de erven van wijlen den heer C.O. van Loon finaal zal verkoopen: De Bouwhoeve, genaamd Schaliënhoef. De verkoop omvat naast het huis, stallen, schuur, karhuis enz. ook perceelen bouw- en weiland, hakhout en dennenbosch alles zeer gunstig gelegen aan en nabij de Antwerpschen Straatweg onder de gemeenten Woensdrecht en Bergen op Zoom. Verdeling vindt plaats in 13 koopen”.

Hetzelfde dagblad wist in zijn editie van zaterdag 4 februari 1933 in de rubriek Vastgoed te melden: “Verslag der finale verkoop van vast goed te Bergen op Zoom. a. voor de fam. C. van Loon. De hofstede ‘Schaliënhoef’ aan den Antw. Straatweg in 15 koopen”. Het valt op, dat na de aankondiging van de openbare verkoop nog een splitsing in het aantal kopen heeft plaatsgevonden. Koop 12 is volgens het dagblad zonder verdere bijzonderheden gebleven op 1.150 gulden en gegund aan P. Potters. Hiermede is de heer of mevrouw P. Potters eigenaar of eigenares van het desbetreffende onroerend goed.

Wie P. Potters is en wat de koop omvat blijkt uit een door dezelfde notaris op 3 november 1935 opgemaakte akte van koop en verkoop. In deze akte worden als comparanten genoemd Petrus Hendricus Potters, landbouwer wonende te Wouw, als verkoper, en de heer Adrianus Michiel de Jong, letterkundige, wonende te Bilthoven, als koper.

**Kunstwerk van A.M. de Jong
vermoedelijk van Eppo Doeve**

volgens

mededeling van Jan Peeters van HC Het Markiezenhof
Collectie A.M. de Jongmuseum te Nieuw Vossemeer

Onderwerp van de rechtshandeling is een “perceel bouwland, hakhout en dennenbosch gelegen aan de Antwerpschen-straatweg te Nieuw Borgvliet onder Bergen op Zoom, kadastraal bekend gemeente Bergen op Zoom, Sectie F nummer 2706, groot één hectare drie en dertig aren zeventig centiareen.” De akte vermeldt tevens: “Dit perceel is ontstaan uit het vroegere perceel kadastraal bekend gemeente Bergen op Zoom Sectie F nummer 198 en werd door den verkoper in eigendom verkregen bij publieken aankoop blijkens verballen van inzet en toewijzing opgemaakt door mij den twintigsten januari en den derden februari negentien honderd drie en dertig ....”.

De biografie *A.M. de Jong, de schrijver*, kent de volgende passage: “De Jong heeft in zijn Brabantse periode een stukje land gekocht in Bergen op Zoom, bestaande uit 2400 m² hakhout, 750 m² dennenbos en 830 m² sportterrein, met de bedoeling hier ooit een huis voor hemzelf op te kunnen bouwen.” Als die bedoeling werkelijkheid was geworden, zou dit artikel een ander verloop hebben gekend.

Opvallend is dat deze oppervlakte veel kleiner is dan die volgens de koopakte. Hierin is sprake van in ieder geval “één hectare” en dat is 10.000 m². Het tweede wat opvalt is dat de biograaf spreekt over “in de Brabantse periode”. Zoals u hebt kunnen lezen zijn A.M. de Jong en zijn gezin op 22 april 1930 uit Bergen op Zoom vertrokken. Een derde in het oog springend detail is de 830 m² sportterrein. Dit is verre van de oppervlakte van een volwaardig voetbalveld, zo’n 5.500 m².

De vraag kan dus worden gesteld: was er vóór 1943 een oefenhoek naast het aan de overzijde van de Antwerpsestraatweg gelegen voetbalveld? Kijkende naar het eerdergenoemd artikel van Arthur Suijkerbuijk in dagblad De Stem zou het ook hebben gekund, dat hier kinderen kwamen

voetballen en spelen, die vervolgens hongerig van het spelen de bessen en bramen op de naastliggende gronden gingen plukken en opeten.

Beeld van circa 1935 bevond zich in het cafe In de koophandel

(in bezit van vereniging na schenking door mevr. Van der Aarssen – Goddrie)

Op 17 februari 1936 overleed de echtgenote Co van Adriaan de Jong aan een nierkwaal. Nog hetzelfde jaar hertrouwde hij op 4 november 1936 met Wies Defresne, een zangeres.

Via de woonplaatsen De Bilt (gemeente Bilthoven) en Den Haag kwam A.M. de Jong op 18 mei 1938 in Blaricum terecht. Met een schenking van zijn politieke partij, de SDAP, wegens zijn vijftigste verjaardag op 29 maart 1938, kocht hij voor de Tweede Wereldoorlog een woning in die kunstenaarsplaats.

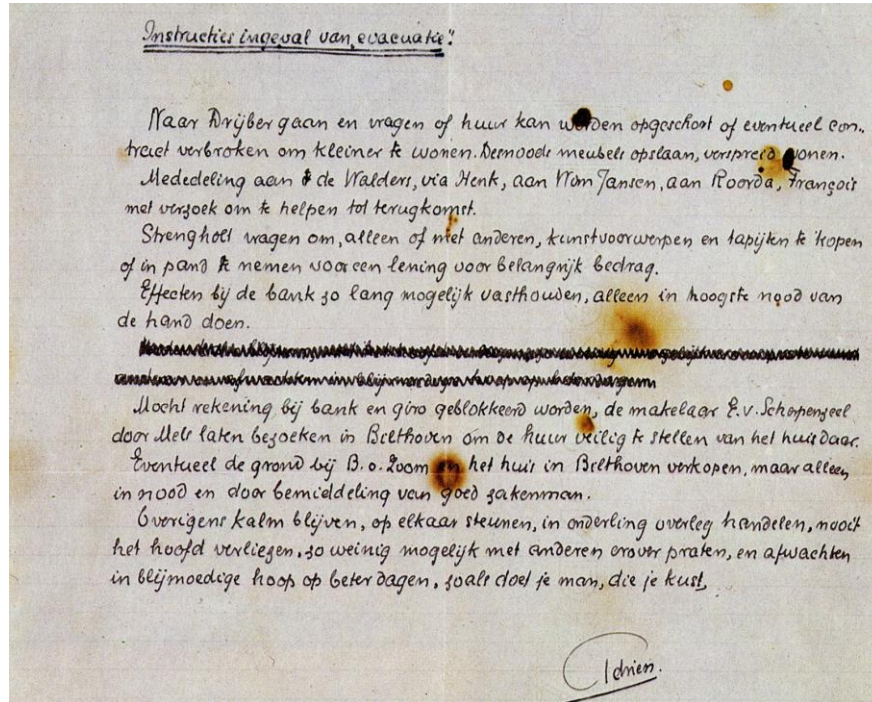
Volgens zijn biograaf, neef Mels de Jong, in het boek *A.M. de Jong, de schrijver* werd het perceel te Borgvliet per 11 april 1939 gevorderd door de territoriale bevelhebber in Noord-Brabant ten behoeve van de landsverdediging. Vanuit militair oogpunt is dit begrijpelijk, want de rand van het terrein was hooggelegen op de meergenoemde Brabantse Wal en beheerste de dwars door het Molenbeekdal gaande Antwerpsestraatweg, toen de verbindingsweg met Zeeland en Antwerpen, en de Augustapolder met de spoorweg naar Zeeland. Op de Brabantse Wal werden loopgraven, schuilplaatsen aangelegd. De residuen van die loopgraven zijn terug te vinden in de bossage waartegen de tribune op de De Brombeer staat. Voor de aanleg van het tweede speelveld liep de loopgraaf door achter de achterlijn van het hoofdveld richting Antwerpsestraatweg. Tijdens de oorlogsjaren werd het gebied door de Duisters verder versterkt met onder andere bunkers.

Dat de loopgraven onderdeel waren van de met het oog op een mogelijke aanval uit het westen eind 1915 begonnen aanleg van de ‘Stelling Woensdrecht–Steenbergse Vliet’ is niet waarschijnlijk, aldus David Ros, correspondent van de Stichting Menno van Coehoorn.

Loopgaven in deze stelling lagen bezuiden de Kraaijenberg daar waar de spoordijk langs de toenmalige Oosterschelde liep.

De Instructie ingeval van evacuatie

Na de verhuizing naar Blaricum en de Duitse inval zal A.M. de Jong zijn 'Instructie ingeval van evacuatie' hebben geschreven.

De instructie van A.M. de Jong

(uit: Ik probeer mijn pen – Atlas van de Nederlandse letterkunde)

Deze instructie zal hij nodig hebben gevonden, omdat zijn ideeën niet gedeeld werden door de bezetters en hun geestverwanten en er derhalve wat met hem kon gebeuren. In de instructie geeft De Jong aan de makelaar door (zoon) Mels te laten bezoeken in Bilthoven om de huur van het huis daar veilig te stellen. En “maar alleen in nood” het huis in Bilthoven verkopen. Uit de instructie blijkt niet wanneer hij deze precies heeft geschreven.

In de biografie van Margreet Scheerder in *Biografisch Woordenboek van het Socialisme en de Arbeidsbeweging in Nederland* zijn er enkele momenten aan te wijzen waarop dit heeft kunnen geschieden.

Deze momenten kunnen ontleend worden aan de volgende passages “Na de Duitse inval wees hij het idee van evacuatie van de hand, al was duidelijk dat hij gevaar liep.”, “In de zomer van 1942 werd De Jong als gijzelaar in Haaren gevangen gezet” en “Aan Coster schreef De Jong op

12 augustus 1943: “weer een hoop gevaarlijke onaangenaamheden in verband met de buurman (noot van W. Kruf: een nationaal-socialist en verrader), waar ik al eerder last mee had, maar dat

is voorlopig weer geregeld en we wachten nu maar op de volgende chicanes.” Gezien het door de schrijver gemelde afwijzen van het idee van evacuatie lijkt de veronderstelling gerechtvaardigd, dat de instructie aan het begin van de bezetting is geschreven. Deze veronderstelling wordt ook gevoed door zijn biograaf Mels de Jong die in zijn boek *A.M. de Jong, de schrijver* citeert uit een interview van De Jong in het blad Voorwaarts van 18 oktober 1940 “...en ik heb de eerste oorlogsdag besteed om het laatste hoofdstuk van mijn nieuwe roman af te maken.”

De biograaf vervolgt: “... , waarna hij zich vervolgens zou kunnen gaan bezighouden met de nieuwe ontstane situatie.”

De instructie kent echter nog een object om ingeval van nood te verkopen.

Het object werd aangeduid als “de grond bij B.op Zoom”. Deze grond kan niet anders zijn dat het in 1935 gekochte perceel, dat later van groot belang zou zijn voor de R.K.v.v. Nieuw-Borgvliet. Stel dat verkoop uit nood wel had plaatsgevonden dan had het vervolg van dit artikel anders kunnen luiden.

Helaas werd de schrijver De Jong op 18 oktober 1943 in zijn woning te Blaricum dodelijk neergeschoten in het kader van de zogenaamde ‘Silbertanne-moorden’, een vergeldingsmaatregel van of namens de Duitse bezetter.

Van meerdere eigenaren naar één eigenaresse

Wegens het ontbreken van testamenten – ab-testato zoals dat in een notariële akte wordt genoemd - kwam de nalatenschap toe aan de twee kinderen, zoon Mels en dochter Augusta (roepnaam Gudi) uit zijn eerste huwelijk en de weduwe Wies Defresne, de tweede echtgenote.

Met betrekking tot de nalatenschap werd op 28 januari 1946 een notariële akte van scheiding opgemaakt waarin als onderdeel was opgenomen dat aan eenieder een onverdeelde éénderde van het perceel land te Nieuw Borgvliet werd toebedeeld. Op 7 juli 1950 verkocht zoon Mels aan zijn stiefmoeder zijn éénderde gedeelte, waardoor het perceel te Nieuw-Borgvliet voor tweederde deel het eigendom van mevrouw De Jong werd. Een nieuwe notariële akte werd opgemaakt op

16 september 1952 tussen dochter Augusta en haar stiefmoeder. Het betreft een akte van scheiding. Door deze scheiding wordt het perceel geheel toebedeeld aan mevrouw De Jong, die haar stiefdochter wegens overbedeling een bedrag in contanten dient uit te keren. Hiermede werd mevrouw De Jong-Defresne eigenaresse van het gehele perceel en komen de huren en lasten voor haar rekening.

Met de voorgaand beschreven afwikkeling van de erfenis, zo zal hierna blijken, was de thuishaven van de R.K.v.v. Nieuw-Borgvliet veilig gesteld.

De vereniging op het erfgoed van wijlen A.M. de Jong

In het dagblad Brabantsch Nieuwsblad van zaterdag 11 oktober 1946 is het volgende artikel opgenomen:

Nieuw Borgvliet.

HET BRUINE LEDER OP DE BROMBEER.

De R.K. Voetbalveren. Nieuw-Borgvliet zal Zondag a.s. haar vierden competitiewedstrijd tegen Zundert op haar eigen nieuw terrein spelen. Het nieuwe voetbal-tapijt dezer vereeniging is genaamd de „Brombeer” en is gelegen tegenover het oude H.M.S.-terrein, dat destijds door de Duitschers werd doorgraven voor den aanleg van de tankval.

Overigens oppert Arthur Suijkerbuijk in eerder gemeld artikel *Sportpark De Brombeer: bramen of brommende boeren*, dat die naam de bijnaam was van de boer van Schaliehoef. Een naam gegeven door de jeugd die op zijn grond ongevraagd vruchten kwam plukken en kattenkwaad zal hebben uitgehaald.

De tweede gedachte van Arthur Suijkerbuijk is echter dat brombeer een verbastering is van de door de Duitsers gebruikte uitdrukking wanneer zij bij het plukken in een stekel van de aldaar aanwezige bramen pakten. Het moet dan zoiets geklonken hebben als “die verdampte Brombeere”. De schrijver voelt zich in zijn tweede gedachte gesterkt, omdat de naam eerst in 1948 in de notulen van het verenigingsbestuur voorkomt.

Hiermede is de vereniging terecht gekomen op het terrein dat nu, met een kortere en een langere onderbreking waarop later wordt teruggekomen, meer dan zestig jaar de thuishaven is.

Het terrein moet door de familie c.q. mevrouw De Jong eerder dan 11 oktober 1946 beschikbaar zijn gesteld, in bruikleen gegeven of verhuurd, want het voetbalveld moest natuurlijk eerst aangelegd worden. Het archief van de vereniging kent geen aanwezigheid van een huurcontract.

In de biografie *A.M. de Jong, de schrijver*, wordt op dit punt gemeld:

“Zij – mevrouw De Jong - is op 18 (noot schrijver: formele bron geeft aan 17) november 1997 op drieënnegentigjarige leeftijd gestorven in Amsterdam, ... Enkele jaren voor haar dood heeft zij het stuk grond bij Bergen op Zoom, dat De Jong voor de oorlog had gekocht met de bedoeling er ooit een huis op te bouwen, overgedaan aan de voetbalclub, die het al langer in bruikleen had.”

Het spelen op het nieuwe terrein was van korte duur, want het groene voetbal-tapijt was van zodanig slechte kwaliteit, dat er niet op kon worden gespeeld en er moest daardoor worden uitgeweken naar het terrein van de zustervereniging BOZ aan de Moerstraatsebaan. Een terrein waarop ook werd gespeeld na het ontruimen van de vorige thuishaven in 1943. Het speelterrein werd vervolgens opgeknapt. In de editie van maandag 22 september 1947 meldt dagblad *De Avondster*: “Gisterenmiddag werd onder behoorlijke belangstelling het nieuwe terrein van de V.V. Nieuw Borgvliet geopend”.

Het gehele huidige hoofdveld op het eigendom van A.M. De Jong ???

Kijkende naar de grootte en vorm van het oorspronkelijke eigendom van A.M. de Jong kan de vraag worden gesteld: ligt het huidige hoofdspeelveld in zijn geheel op het toenmalige eigendom van de erven De Jong??

De kadastrale tekeningen, dienstjaar 1959, archiefnummer 446, en dienst 1962, archiefnummer 469, van het kadaster te Breda geven enige mutaties in de percelen ter plaatste te zien. Onderzoek van de kadastrale leggers bij HC Het Markiezenhof verschaft duidelijkheid in die mutaties.

De kadastrale tekening van 1959 geeft drie percelen weer met van noord naar zuid de volgende sectienummers F 3004, F 189 en F 2706.

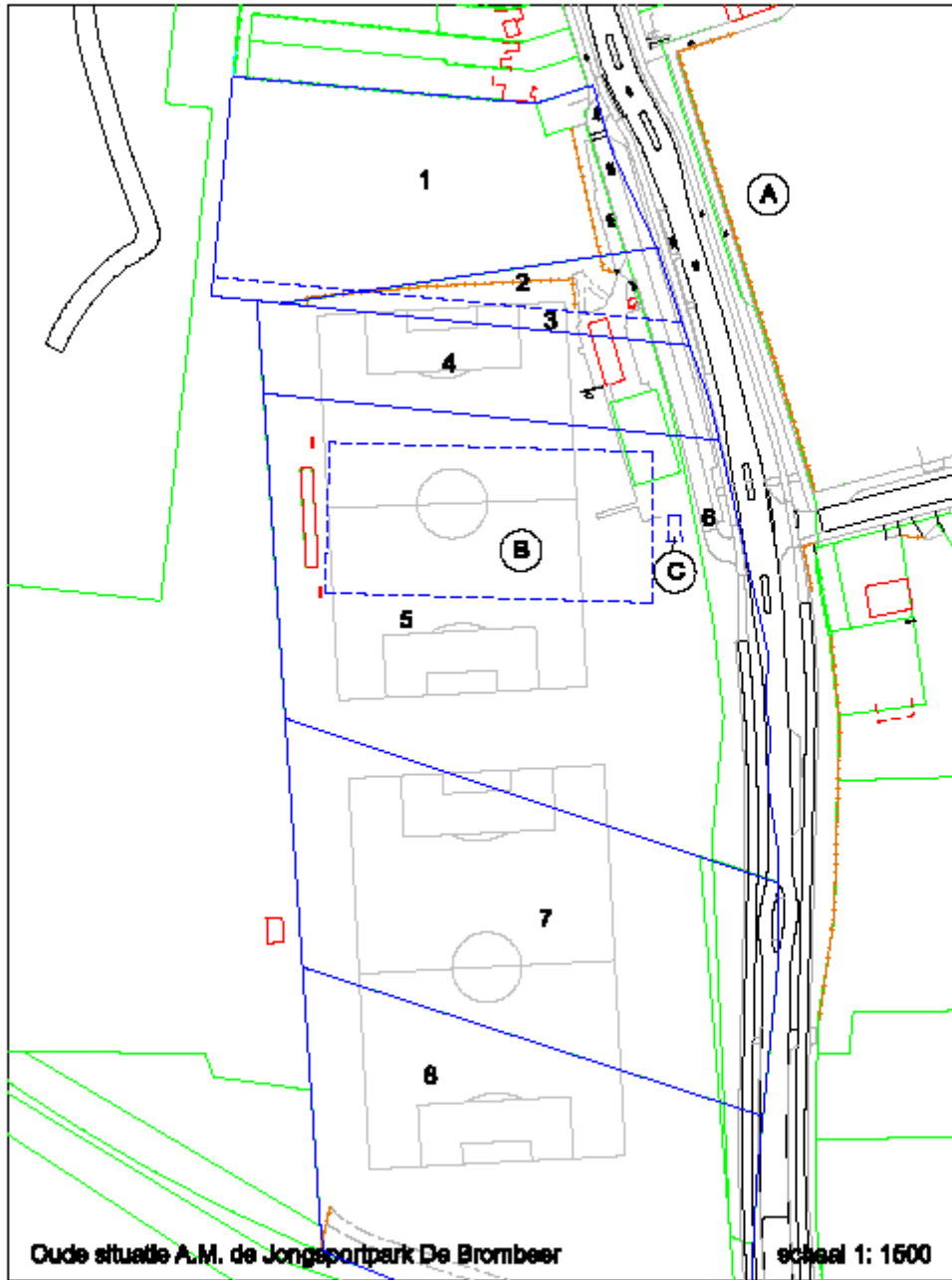
Het perceel F 3004 dat grenst aan het perceel van de laatste woning van de lintbebouwing aan de Antwerpsestraatweg, is eigendom Franciscus Walterus Leenaars, slager te Bergen op Zoom, en is groot circa 65 are (vanaf de weg ca 115 m lang en 55m breed). Sedert wanneer de slager eigenaar is, is niet nagegaan. Dit terrein lag blijkens de herinnering van een kleinzoon van Frans Leenaars, eveneens Frans van naam, rond de afgraving in 1953, waarop later wordt teruggekomen, er braak bij.

Volgens de kadastrale documenten is het perceel F 189, groot 54 are, eigendom van Adrianus Petrus Dekkers, koster en herbergier te Bergen op Zoom, Nieuw-Borgvliet. Anders gezegd de uitbater van clublokaal van de vereniging in de Rembrandtstraat (café De Kroon, later in de volksmond Café Kieboom–Dekkers en nog later Zalen Den Ronden). Overigens was het café van de heer Nefs, later café In de koophandel en thans café De Valk, aan de Antwerpsestraatweg nabij De Brombeer het clubcafé tijdens de rust van de wedstrijden en, indien slecht werd gespeeld, ook tijdens de tweede helft. Het perceel van kastelein Dekkers is volgens de kadastrale tekening in vorm van de weg circa 22 m breed en 250 m lang. Het perceel loopt door in de Augustapolder.

Over deze strook grond heeft Arthur Suijkerbuijk in *Een wandeling door de tijd*, de jubileumuitgave van de vereniging bij het 75-jarig bestaan in 1997, een mededeling. Voor het nieuwe seizoen 48/49 kreeg men, volgens de uitgave, de beschikking over een oefenveld. Van de heer Dekkers werd het terrein naast de ‘De Brombeer’ gehuurd voor f 30,-- per jaar. In de uitgave *R.K.v.v. nw - Borgvliet “Houdt Moedig Stand”* heeft overleden erelid en jeugdvoorzitter Ad Raats eveneens een mededeling “In mei 1948 waren er moeilijkheden door het oefenterrein. Wat was het geval? Bij de training verdween menige bal in het aangrenzende perceel van een particulier. Dat betekende dat de daar geplante bessen het moesten ontgelden wanneer men de ballen ging ophalen. Ondanks het waarschuwen hielp het niet en de particulier dreigde met andere maatregelen. Het einde van het liedje was, dat men toch maar weer naar een andere oplossing ging zoeken.” Deze particulier moet dan de heer Frans Leenaars zijn geweest. Omdat hij echter slager was, kan hij zijn perceel hebben verhuurd, zodat een ander de eigenaar van de geplante bessen was.

Het derde perceel 2706, groot 1 ha 33 are en 70 ca en ruitvormig, is eigendom van de weduwe van A.M. de Jong. Haar eigendom is te klein om een speelveld met de huidige afmetingen en ligging te hebben.

Dat het speelveld op het perceel van erven De Jong zal hebben gelegen, is duidelijk geworden in een gesprek met oud-tuinder Peter Franken. Peter en voor hem zijn vader hadden hun tuinderij westelijk naast De Brombeer liggen. Hij weet te melden, dat zijn vader in gespek was met

A.P. Dekkers over de aankoop van diens grond, maar dat de provincie als gevolg van de watersnood van 1953 roet in het eten gooide. Met betrekking tot de ligging van het speelveld herinnert Peter Franken zich, dat het veld voor de afgraving in 1953/1954 dwars op de Antwerpsestraatweg lag, waarbij het veld echter wel kleinere afmetingen had. Het westelijke doel zou volgens hem hebben gelegen ter hoogte van het midden van de huidige tribune. De ligging van west naar oost wordt ook door Arthur Suijkerbuijk in ‘*Een wandeling door de tijd*’ vermeld. Om het veld te bereiken mochten, aldus Peter Franken, de leden volgens zijn vage herinnering van kastelein Dekkers over zijn grond. Zoals u hebt kunnen lezen werd die grond (later) zelfs gehuurd. Ook herinnert Peter Franken zich dat de grens tussen eigendommen van De Jong en Dekkers ter hoogte van de scheiding tussen de eikenbomen en de kleine berkenbomen lag, die thans in de westelijke houtwal staan. Deze houtwal liep met een hoek ook de polder in. Cees de Crom, erevoorzitter van de vereniging, herinnert zich dat de zuidelijke zijlijn van het veld wat meer noordelijk lag ten opzichte van de achterlijn van het huidige hoofdveld. Volgens hem lag het doel aan de oostelijke zijde ter hoogte van de huidige plek van de oudpapiercontainer (tegenover de Albert Cuijpsstraat).

Twee andere Borgvlieters Toon Verbraak en Cor Hopmans melden los van elkaar, dat ter hoogte van de huidige stenen kassa een onverhard pad naar boven liep.

Volgens Toon Verbraak liep dit pad met een linkse bocht naar het veld en het pad was door de leem modderig bij regen. Cor Hopmans weet uit zijn herinnering dat dit pad west-noord westelijk liep om vervolgens een bocht richting Kraaijenberg te maken. Op dit pad wordt later in dit artikel teruggekomen.

Een andere oud-buurtbewoner Toon Verraes en Piet Kruf halen uit hun geheugen op, dat het kleedhok achter het doel aan de zijde van de Antwerpsestraatweg lag. Ook weet Toon Verraes te melden dat het speelveld lang en smal was. Bij Adriaan en Toon Verbraak en Toon Verraes staat in hun geheugen gegrift, dat de bal, vliegend over de bomen, regelmatig op de Antwerpsestraatweg terecht kwam.

Tekening van de oude situatie

Bovenkant van de tekening is het noorden

- 1 Perceel slager F.W. Leenaars , via provincie (?) naar gemeente
- 2 + 3 Gedeelte perceel slager F.W. Leenaars , via provincie en naar achtereenvolgens mevrouw De Jong, vereniging en gemeente
- 3 Mogelijke “Dreef” en opgang De Brombeer over perceel van slager F.W. Leenaars
- 4 Perceel van herbergier/koster A.J. Dekkers, via provincie naar achtereenvolgens mevrouw De Jong, vereniging en gemeente
- 5 Perceel van landbouwer P. Potters te Wouw naar achtereenvolgens A.M. de Jong, erven De Jong, vereniging en gemeente
- 6 Gedeelte perceel van 5 van mevrouw De Jong naar provincie
- 7 Perceel van particulier, via Stichting Brabants Landschap naar gemeente
- 8 Perceel van particulier naar gemeente

A Ligging speelveld 1924/1943

B Oude speelveld (weloverwogen vermoedelijke ligging)

C Oude kleedlokaal (weloverwogen vermoedelijke ligging)

Als we de herinneringen van de heren Verbraak, Verraes, Hopmans, Franken, Kruf en De Crom toetsen aan de kadastrale tekening, dienstjaar 1995, archiefnummer 982, waarop overigens alleen het clubhuis is ingetekend en niet het aangrenzende kleedlokaal zouden die herinneringen correct kunnen zijn. Kijkende naar de ligging van het eigendom van A.P. Dekkers zouden de doelen van het speelveld hebben gestaan tussen het midden van de tribune en de plek van de container voor oudpapier.

Een eigen bezoek aan het huidige terrein leert dat de aarden wal aan de zijde van de Antwerpsestraatweg waarschijnlijk ook aan de straatzijde is afgegraven. Is er beginnende bij de huidige bebouwing op De Brombeer een vlak stuk op ongeveer het peil van de weg. Richting Woensdrecht wordt dit vlakke stuk steeds smaller en komt de wal tot aan de weg. Kijkende naar de rooilijn van de huizen langs de straatweg zal bij het huidige oefenveld ook een strook zijn afgegraven aan de straatzijde. Deze waarneming wordt gesteund door een mededeling van Jan van Elzaker, de erevoorzitter van de R.K.s.v. Halsteren, die in zijn actieve jaren ook op De Brombeer van vóór 1953 speelde.

De watersnood van februari 1953

In de nacht van 31 januari op 1 februari 1953 werd vooral zuid-west Nederland getroffen door overstromingen als gevolg van dijkdoorbraken door een zware storm, opgestuwd Noordzeewater en springtij. Ook de dijk van de Augustapolder was doorgebroken. Het water stond net in de gang van de laatste/onderste woning van de toenmalige Langeweg te Nieuw-Borgvliet, aldus Hein van Broekhoven, bewoner van die woning in die tijd.

Van de bewoner Adrie Goossens van de Schalie Hoeve werd vernomen dat het water toen zo'n 1.10 meter in de oude boerderij, die in het begin van jaren 70 van de vorige eeuw werd gesloopt wegens de aanleg van de leidingstraat Rotterdam – Antwerpen, stond. Omdat het wegdek van de Antwerpsestraat toen lager lag, ging, volgens hem, het water dieper het Molenbeekdal in.

Voor het dichten van de gaten in de dijken (ook die van de Augustapolder) was veel grond nodig. Rijkswaterstaat besloot ook de grond van De Brombeer daarvoor te gebruiken. Dit blijkt niet alleen uit de eerder vermelde mededeling van Peter Franken, maar ook uit een opmerking van Frans Leenaars jr. die zich herinnert, dat de grond van zijn opa zou zijn onteigend.

Beide mededelingen worden op papier bevestigd in de akte van ruiling van 16 november 1955 tussen de provincie en mevrouw A.L.M. de Jong-Defresne. Deze akte verwijst namelijk naar het gebruik van de grond ten behoeve van het dichten van de dijken: “Partijen stellen de verkoopwaarde van beide door ruiling in eigendom over te dragen loten vast op f 1.000,--. Bij vaststelling van deze bedragen zijn partijen er van uitgegaan, dat de Provincie ter zake van het afgraven van het perceel, kadastraal bekend sectie F, nummer 2706 geen enkele vergoeding is of zijn verschuldigd.”

Deze akte maakt ook duidelijk, dat het oostelijk deel van perceel sectie F 189 eerder van eigendom is overgegaan van A.P. Dekkers naar de provincie.

De akte maakt tevens duidelijk dat het zelfde geldt voor, in ieder geval, een deel van het perceel sectie F 3004 van F.W. Leenaars.

Deze rechtshandelingen zullen ongetwijfeld te maken hebben met de benodigde grond voor de dijken. Door het afgraven is er nu nog steeds het hoogteverschil van ongeveer 3 m tussen het oefenveld en het hoofdveld.

Omdat er geen speelveld meer was, moest Borgvliet weer enkele jaren uitwijken naar andere sportvelden, waaronder die in Halsteren.

Dagblad De Stem heeft over de terugkeer op de De Brombeer in de editie van maandag 29 augustus 1955 het volgende te melden: “Onder grote belangstelling werd zondagmiddag het nieuwe voetbalveld van de R.K.v.v. Nieuw Borgvliet geopend, ingezegend en in gebruik genomen. . . . . Op het fraaie clubhuis (noot schrijver: kleedlokaal) prijkten de Nederlandse en – noot: met het oog op de gasten - Belgische driekleur, alsmede de oranje-zwarte clubvlag.” Het artikel vervolgt later: “Bijzonder veel dank was de vereniging verschuldigd aan de eigenaresse van het terrein Mevrouw de Jong–Defresne uit Amsterdam, omdat zij niet alleen haar volle medewerking gaf, maar ook haar genegenheid steeds toonde in ’t bijzonder in de afgelopen 2,5 jaar. Hierom werd zij benoemd tot Beschermvrouwe van Nieuw Borgvliet”. Een titel die haar ook wel toekwam, omdat de vereniging van het begin van het gebruik tot de verkoop in 1985 vrijwel geen huur betaalde.

Het uiteindelijke eigendom van de weduwe van A.M. de Jong

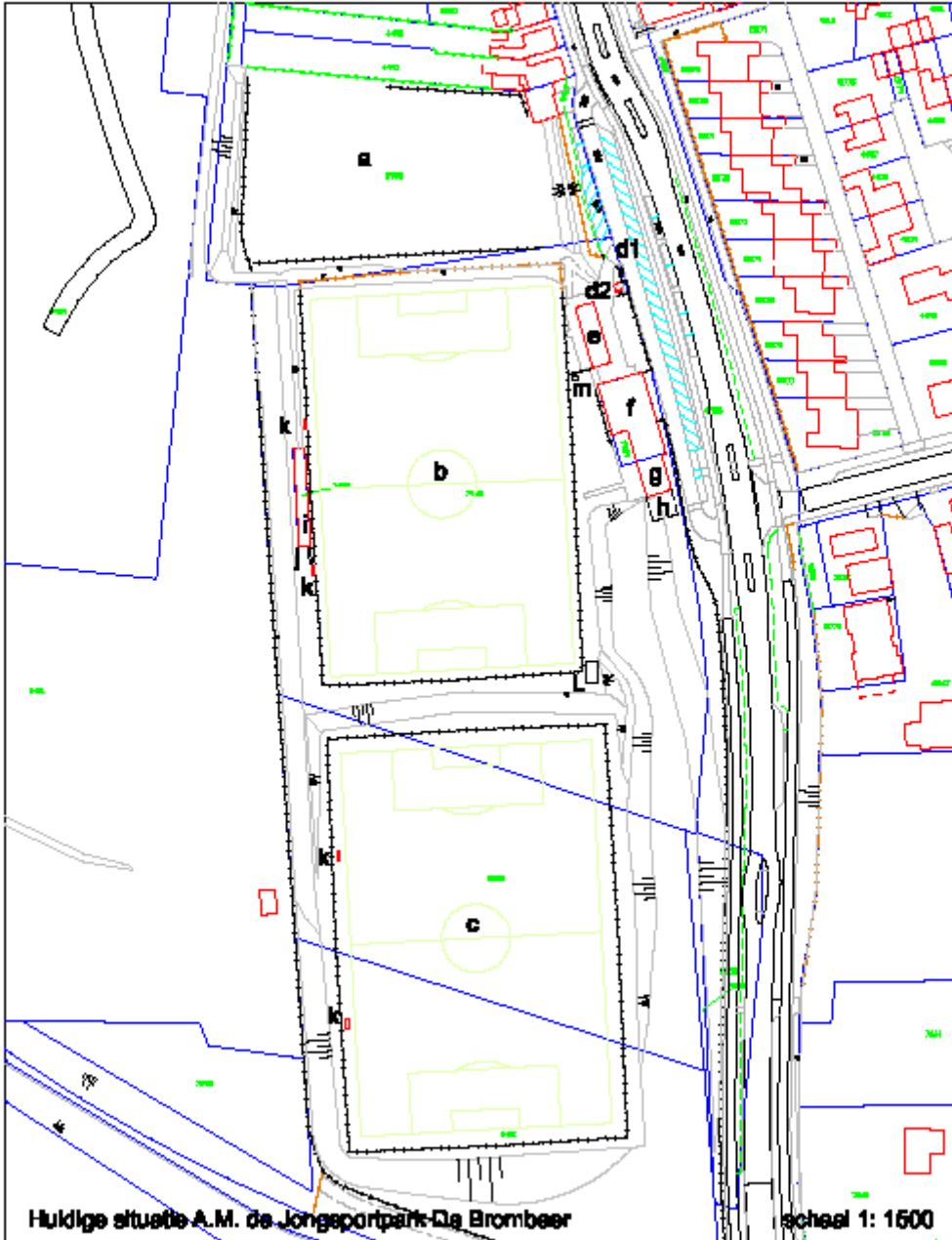
In de voormelde akte van ruiling van 16 november 1955 tussen de provincie en mevrouw De Jong wordt het eigendom van mevrouw De Jong bepaald. Met de akte stond mevrouw De Jong in eigendom af en droeg zij aan de provincie over een

op het terrein afgepaald oostelijk gedeelte, groot circa 1770 m², van het perceel weiland, in gebruik als sportterrein, kadastraal bekend sectie F nummer 2706. In ruil daarvoor kreeg mevrouw De Jong van de provincie in eigendom het zuid-oostelijk gedeelte, groot circa 670 m², van het perceel bouwland sectie F, nummer 3004 en het oostelijk gedeelte, groot circa 2670 m² van het perceel bouwland sectie F nummer 189. Met het verkrijgen van het zuidoostelijk gedeelte van perceel-nummer F 3004 ontstond een perceel met een vrijwel rechte hoek op de weg.

De akte van ruiling vermeldt ten aanzien van het gedeelte van 670 m²: “door de Provincie aangekocht blijkens een met F.W. Leenaars te Bergen op Zoom, gesloten onderhandse acte van koop en verkoop d.d. 26 november 1953.”

Niet uitdrukkelijk is onderzocht of Leenaars zijn gehele perceel aan de Provincie heeft verkocht. Het vermoeden bestaat van wel naar aanleiding van de mededeling van Frans Leenaars jr. waarin hij sprak over onteigening van het eigendom van zijn opa. Echter de kadastrale legger op naam van F.W. Leenaars kent diverse aantekeningen met verschillende jaartallen. Daarom wordt een directe eigendomsovergang naar de gemeente niet uitgesloten. In ieder geval is het perceel eind jaren vijftig van de vorige eeuw in handen van de gemeente Bergen op Zoom gekomen. Wel is een oostelijke strook van het oorspronkelijk perceel van Leenaars in handen van de Provincie. Deze strook wordt op de voormelde kadastrale kaart van 1959 aangeduid met sectie F 1810. Het eigendom van de gemeente kreeg nummer F 3811.

In het gemeentelijk archief trof de schrijver in de kadastrale legger van slager Leenaars ook nog een verwijzing naar een oudere legger op naam van Leonardus Doggen, landbouwer, aan. In deze legger staat onder het kopje doel eigendom vermeld: “dreef”, groot 4 a en 60 ca. De legger vermeldt ook “1944/verklaring”.

Als de uitkomst van het archiefonderzoek juist is, zou dit kunnen betekenen, dat er een wegje naar de polder liep, voordat slager Leenaars van het later gevormde perceel eigenaar werd. Die “dreef” zal dan ook zijn het door de heren Verbraak en Hopmans gemelde onverharde pad. Een pad dat langs het eigendom van herbergier/ koster A.P. Dekkers liep. Deze constatering onderbouwt de eerdergemelde vage herinnering van tuinder Franken, dat de leden van de vereniging over de grond van A.J. Dekkers naar het voetbalveld mochten gaan. Ook de kadastrale tekeningen geven een bevestiging, want de stenen kassa staat nabij de grenslijn tussen de percelen van Dekkers en Leenaars. Een onderbouwing wordt ook aangetroffen in *Een wandeling door de tijd*: “Voor het publiek was het ook wennen want de schuine helling die de ingang naar het oude veld vormde, was gelijk gemaakt. Door de supporters werd dit alleen maar toegejuicht omdat de schuine, uit leem bestaande helling, bij regenval voor de nodige glijpartijen zorgde.”

De afgestane (niet overal even brede) stroken grond van Leenaars en mevrouw De Jong langs de Antwerpsestraatweg zijn door de provincie gebruikt om – gezien het groeiende verkeersaanbod – in de jaren 1958 tot 1962 de provinciale weg, tevens hoofdader naar Antwerpen en Zeeland, te verbreden. Volgens mededeling van de eerdergenoemd Adrie Goossens werd toen ook het wegdek van weg in het Molenbeekdal opgehoogd. Dit kan kloppen, want men rijdt nu over een dam in de lager liggende omgeving.

De verkeersroute naar Zeeland en Antwerpen werd toen van een weg met straatklinkers een bredere twee baans betonnen rijweg met aan weerszijden een fietspad, dat buiten de bebouwde kom met een grasstrook gescheiden van de rijweg lag.

De kadastrale legger, artikel 8992, vermeldt de oude oppervlakte van 1 ha 33 a en 70 ca. Dan zijn er de rechtshandelingen van 16 november 1955 en is er in 1959 een opmeting met als gevolg dat de legger een oppervlakte van 1 ha 72 a en 55 ca vermeldt. Op de kadastrale tekening dienstjaar 1959, archiefnummer 446, gaat het sectienummer F 2706 over in F 3812. Op deze tekening is overigens niet ingetekend de in 1955 geruilde strook grond langs de Antwerpsestraatweg.

Tekening van de huidige situatie

Bovenkant van de tekening is het noorden

- a Oefenveld
- b Hoofdveld
- c Tweede veld
- d1 Grote toegangshek
- d2 Kassa
- e Kleedlokaal
- f Clubhuis
- g Kleedlokaal
- h Plaats container oud papier
- i Tribune
- j Scorebord
- k Dugouts
- L Garagebox
- m Spoeiwaterpomp

Vermelde legger, artikel 8992, bevat vervolgens een aantekening “Verkoop 1962” en een nieuwe oppervlakte, te weten 1 ha 56 a en 85 ca. De kadastrale kaart Dienstjaar 1962, Archiefnummer 469, laat wel de nieuwe situatie, waarbij ruil en verkoop naar verwachting zijn gecombineerd, zien. Op die kaart is ook een nieuw kadastrummer vermeld en wel F 4155.

Het eigendom kent volgens de kadastrale legger, artikel 20711, opnieuw een oppervlaktemutatie. Op de legger is aangetekend “1979v1982 Redres”. Met een aantekening op een regel lager in de kolom “Soort van het eigendom” “clubhuis, kleedkamers, tribune” resulteert er in de kolom “Grootte” de oppervlakte van 1 ha 50 ca en 65 ca.

Aan de hand van de kadastrale tekeningen van 1959, 1962 en 1995 heeft André Zuidhof, medewerker van buro gegevensbeheer bij de gemeente, de oude en nieuwe situatie in kaart gebracht. Opvallend is bijvoorbeeld dat het gedeelte van het perceel van slager Leenaars volgens de akte van 16 november 1955 groot circa 670 m2 volgens de kadastrale tekeningen aanzienlijk groter was. Dit kan ook de verklaring zijn voor de latere mutaties in de oppervlakte van het perceel van mevrouw De Jong.

***De Brombeer gezien vanuit Woensdrecht
voor de aanleg van het tweede veld***

Collectie HC Het Markiezenhof

De uitbreiding als sportterrein

De oorspronkelijke De Brombeer is in 1948 uitgebreid met een oefenveld, dat gehuurd werd van herbergier / koster A.P. Dekkers en dat lag naast het eigendom van erven De Jong. Door de afgraving in 1953/1954 en de vergroting van het speelveld is er dat oefenveld niet meer.

Door de komst van woningbouw in het begin van de jaren zestig verdween ook het speelveld bij De Bunker.

In het *Oranje-Zwartboek* van september 1984 heeft de eerder genoemde Ad Raats hieraan de nodige aandacht besteed.

Op 2 november 1962 laat het college van burgemeester en wethouders weten, dat als onderdeel van de compensatie voor het verdwenen veld bij De Bunker het bovenveldje naast het hoofdveld – noot: het voormalig eigendom van slager F.W. Leenaars - van De Brombeer provisorisch wordt geëgaliseerd, zodat het tot nader order als zogenaamd ‘trapveldje’ kan worden gebruikt. Op 26 oktober 1964 bericht de dienst gemeentewerken dat wegens het ontbreken van een ontgrondingsvergunning het bovenveld niet kan worden afgegraven. Het college laat op 2 juli 1965 weten, dat het in orde maken een ‘trapveldje’ inhield en geen oefenveld.

Op 21 mei 1970 is het bovenveld nog steeds een ‘trapveldje’ ondanks aanwezige lichtmasten. Bijkans vijf jaar later bericht het college de vereniging, dat het boventerrein redelijk goed als oefenterrein is te gebruiken. Op 11 maart 1975 gaat het bestuur akkoord met de voorwaarden tot het gebruik van het oefenveld. Door de komst van het tweede speelveld in de jaren tachtig van de vorige eeuw worden nieuwe afspraken gemaakt die in 1992 worden neergelegd in een huurcontract tussen de vereniging en de gemeente voor het gehele A.M. de Jong-sportpark De Brombeer.

De vereniging verbetert het onroerend goed

Er was in ieder geval op het eerste speelveld aan de Antwerpsestraatweg een kleedlokaal, want er werd een nieuw kleedlokaal gebouwd dat op 23 juni 1935 in gebruik werd genomen, aldus de geschiedschrijving van de vereniging. Na de vestiging op De Brombeer was er ook een kleedlokaal, want die zelfde bron vermeldt “Dankzij de financiële bijdragen van de inwoners van Nieuw-Borgvliet kon op 4 september 1949 een ander kleedlokaal in gebruik worden genomen.”. Dit lokaal was zelfs aangesloten op het waterleidingnet. Na afgraving in 1953/1954 werd op zondag 28 augustus 1955 een nieuw kleedlokaal, dat door de provinciale waterstaat was gebouwd, in gebruik genomen. Het oorspronkelijke lokaal bestaat, zoals later zal blijken, nog steeds.

Een impressie van De Brombeer in de vorm van een aquarel aan de hand van kunstenaar Fons Gieles, anno 1983

Collectie HC Het Markiezenhof

Door de ligging van het terrein na de afgraving in 1953/1954 is het speelveld eigenlijk omgeven door een natuurlijke tribune. Het veld ligt door de afgraving namelijk in een kom. Om de supporters toch een dak boven hun hoofd te bieden werd in eigen beheer de staantribune 'De Spionkop' gebouwd. De tribune kon bij aanvang van het seizoen 1971 / 72 in gebruik worden genomen.

Ook wordt in de jaren zeventig het complex voorzien van lichtmasten.

Op 24 september 1977 begonnen de werkzaamheden rond de bouw van een clubhuis. Dit gebouw werd in eigen beheer gebouwd. Het gebouw werd geopend door toenmalig wethouder Jan Dekkers op 6 januari 1979. Het gebouw werd vernoemd naar 'De Kruik', één van de hoofdfiguren uit de verhalen van Merijntje Gijzen en een vriend van de jonge Merijntje.

Intussen werd het hoofdveld ook voorzien van een nieuwe afrastering. Deze bestond uit betonnen palen met buizen.

Na eerder van een uitbouw en van een CV te zijn voorzien wordt in de zomer 1979 het kleedlokaal uit 1955 grondig gerenoveerd. Er werd een spouwmuur om heen gemetseld en alle wanden en vloeren worden in de tegels gezet. Ook werd de nodige bestrating om het gebouw heen gelegd. Ook werd de tribune van tegels voorzien.

Bij het 60 jarig bestaan in 1982 wordt een grondige uitbreiding van het clubhuis in gebruik genomen.

Weer een nieuwe thuishaven??

In oktober 1980 dreigt de vereniging weer haar eigen veld kwijt te raken. Het was niet dat mevrouw De Jong de vereniging weg wilde sturen. Het waren nu de gemeentelijke beleidsmakers, die in een nota aan de gemeenteraad schreven:

“Op dit moment wordt niet gedacht aan een gemeentelijk sportcomplex bij De Brombeer. Hetgeen tot versnippering van de sportparken zou leiden en enorm kostenverhogend werkt.”. Na een brandbrief van de vereniging aan de raadsfracties schrapte de raad tijdens de vergadering de passage.

De vereniging kaart tegelijkertijd aan om in het ontwerpbestemmingsplan Augustapolder uitbreiding van De Brombeer mee te nemen. Een uitbreiding die er later komt.

Mevrouw De Jong verkoopt aan de vereniging

Mevrouw De Jong, dan 83 jaar, verkocht haar eigendom bij notariële akte die is verleden op 1 juli 1986 aan R.K.v.v. Nieuw-Borgvliet. De financiële middelen zijn beschikbaar gesteld door de gemeente. In de (voorlopige) koopakte is bepaald, dat de koopster de verplichting aanvaardt om gemeld sportterrein de naam te geven A.M. Jong-sportpark “De Brombeer”, deze naam zichtbaar aan te brengen aan of nabij de hoofdingang van het terrein, alsmede de verplichting om die naam in de toekomst te zullen handhaven.

De naamgeving werd inderdaad aangebracht op het grote toegangshek en de aankoop kreeg een officieel tintje op zaterdag 9 augustus 1986 in het club-huis De Kruik. Naast andere genodigden waren hierbij aanwezig mevrouw De Jong, haar stiefzoon Mels en de toenmalige wethouder

sportzaken Jan Dekkers. Tijdens deze bijeenkomst werd mevrouw De Jong benoemd tot erelid van de vereniging.

In de kadastrale legger, Artikel 25064, wordt de vereniging als eigenaar vermeld.

*Mevrouw W. de Jong – Defresne onthult de naam van
het A.M. de Jong - sportpark De Brombeer op 9 augustus 1986*

De uitbreiding met het tweede speelveld

Eind 1986 kocht de gemeente, met het oog op de aanleg van het tweede speel-veld, van de Stichting Brabants Landschap een zuidelijk van het perceel van

de vereniging gelegen perceel sectie F 6618. In verband met het behoud van

het aanzien en behoud van de Brabantse Wal stelde de stichting eisen alvorens tot verkoop over te gaan. Een eis was bijvoorbeeld, dat het kleedlokaal niet bij het tweede veld mocht worden gebouwd.

Ook heeft de gemeente het ten zuiden van het perceel sectie F 6618 liggende perceel sectie F 6619 voor de realisatie van het tweede veld in eigendom verworven. Daarna kon de aanleg van de door de vereniging lang verwachte uitbreiding met een tweede veld aanvangen.

Overigens doordat het perceel van mevrouw De Jong en later van de vereniging schuin liep, ligt het tweede veld voor een gedeelte op het oorspronkelijke eigendom van A.M. de Jong Als inbreng bij de aanleg van het tweede veld bouwde de vereniging het tweede kleedlokaal en

plaatste zij de afrastering om het sportpark. Ook werd voor de bespoeiing van de velden een waterpomp op het sportcomplex aangebracht.

Het tweede veld ligt zo'n zes meter lager dan het hoofdveld.

C. de Crom, voorzitter van de R.K.v.v. Nieuw Borgvliet, mevrouw W. de Jong - Defresne en stiefzoon M. de Jong bekijken de maquette van het sportpark op 9 augustus 1986

Het tweede veld is feestelijk in gebruik genomen op zaterdag 27 mei 1989 en nu konden alle elftallen (senioren, junioren en pupillen) op de thuishaven van de vereniging spelen.

Van vereniging naar gemeente

De vereniging droeg het eigendom bij notariële akte ‘om niet’ aan de gemeente over op 20 november 1992. Met ingang van die datum werd met het oog op het gebruik van de “De Brombeer” ook een huurcontract met de gemeente gesloten. Een contract met huur “om niet” als gevolg van de in te brengen zelfwerkzaamheid van de vereniging.

Voor de aanwezigheid van het clubhuis en de tribune op de gemeentelijke ondergrond werd erfpacht gevestigd en voor de gebouwen recht van opstal verleend.

De kaart van het Kadaster, dienstjaar 1995, archiefnummer 982, laat weer nieuwe sectienummers zien nummer F 4155 wordt F 7488, het clubhuis en de tribune worden met achtereenvolgens de secties F 7484 en F 7485 aangeduid.

A.M. de Jong nog plaatselijk geëerd

Tijdens de eerder gemelde bijeenkomst op 9 augustus 1986 had wethouder Jan Dekkers aangegeven dat er in Bergen op Zoom nog een straat naar de schrijver, oud-inwoner en raadslid

zou worden vernoemd. Voordat deze woorden werden ingelost zouden er bijna negen jaren verstrijken.

Eind juni 1995 besloot de gemeenteraad het plantsoen tegen de Churchillaan het “A.M. de Jongpark” te noemen. De aanduiding werd op kosten van gemeente gerealiseerd door het plaatsen van een muurtje met een bronzen plaquette.

Gietmal van de bronzen gedenkplaquette

Collectie HC Het Markiezenhof

De onthulling ervan op 10 november 1995 was een publiek - private samenwerking tussen de gemeente en de vereniging. Er was een lezing over A.M. de Jong, de onthulling en een koffietafel voor genodigden. Mevrouw De Jong gaf wegens haar gevorderde leeftijd geen acte de présance. Wel kon zij een week later het programma “Vara Middageditie” zien waarin uitgebreid aan de onthulling aandacht werd besteed.

Na een tiental jaar werd de bronzen plaquette gestolen.

Deze gestolen plaquette werd gelukkig vervangen door een natuurstenen exemplaar. De onthulling daarvan vond op eenvoudige wijze plaats op vrijdag 22 februari 2008.

Epiloog

Er kan worden geconstateerd dat het spelen van de R.K.v.v. Nieuw Borgvliet op de “De Brombeer” op verschillende momenten aan een zijden draadje hing. Een zijden draadje dat steeds dunner wordt en in 2010 zal breken, wanneer een verhuizing naar sportpark Rozenoord en zoals sedert mei 2009 bekend naar het nieuwe sportpark in de De Markiezen aan de orde zal zijn.

**Onthulling van de nieuwe gedenkplaquette op 22 februari 2008
door wethouder Maarten van Eekelen, steenhouwer Kees de Kort
en voorzitter Theo van Hulle**

Foto: eigendom van uitgeverij Vorsselmans te Zundert

Bekend is dat het bestuur van de vereniging de naam A.M. de Jong sportpark “De Brombeer” wenst mee te nemen. Volgens de laatste informatie komt er overigens op het nieuwe sportpark een Brombeerpad.

Als men dan kijkt naar de wens van A.M. de Jong om ooit een huis te bouwen op De Brombeer en er nu - waarschijnlijk zonder die wens te kennen – toch gebouwd gaat worden op De Brombeer, kan de vraag gesteld worden of het in het licht van de relatie tussen de vereniging en de familie De Jong past, dat die naam wordt meegenomen. Niet A.M. de Jong, de eigenaar, stond toe er een sportpark te hebben, maar de familie, de erven.

Ook de aankoopakte verplicht niet tot het meenemen van de naam. Ondanks dat er woningen worden gebouwd zal in de volksmond het gebied De Brombeer blijven heten. En dan is er ook nog het A.M. de Jongpark.

A.M. de Jong kon er niet toe komen zijn wens invulling te geven, maar dat wordt nu wel gedaan zij het dat hij er zelf niet meer kan wonen. Hoe jammer is het dan dat er nu een schitterend stuk Brabantse Wal en een bekend sportpark met een knusse en unieke ligging teloor gaan.

Met de naam van het clubhuis ligt het anders. Het clubhuis werd gezien als opvangplek voor de jeugdleden. De figuur De Kruik was dit voor de jeugdige Merijntje Gijzen. Behoud van deze naam voor het clubhuis op de nieuwe lokatie is daarom passend.

Bergen op Zoom, 28 augustus 2008, aangepast 3 augustus 2009 en 17 mei 2015

Willem Kruf, oud-secretaris van de R.K.v.v. Nieuw Borgvliet

Geraadpleegde literatuur en documenten

Auteur / eigenaar	Titel van boek of uitgave of document	Uitgever, jaar
Margreet Schrevel	<i>JONG, Adianus Michiel de (roepnaam A.M.)</i>	Biografisch Woordenboek van het Socialisme en de Arbeidersbeweging in Nederland, 1992
Johan van der Bol en M.A. de Jong	<i>Kijk, A.M. de Jong, De Schrijver in beeld</i>	Em. Querido's Uitgeverij, 1980
Mels de Jong	<i>A.M. de Jong, schrijver</i>	Em. Querido's Uitgeverij, 2001
Ad Raats	<i>R.K.v.v. Nieuw Borgvliet 60 jaar</i>	Jubileumboek R.K.v.v. Nieuw Borgvliet, 1982
Ad Raats	<i>R.K.v.v. Nieuw Borgvliet "Houdt Moedig Stand"</i>	R.K.v.v. Nieuw Borgvliet, 1982
Ad Raats	<i>R.K.v.v. Nieuw Borgvliet Jeugdafdeling 1958 – 1983</i>	R.K.v.v. Nieuw Borgvliet, 1983
Bestuur	<i>R.K.v.v. Nieuw Borgvliet Oranje-Zwartboek</i>	R.K.v.v. Nieuw Borgvliet, 1984
Arthur Suijkerbuijk	<i>Sportpark De Brombeer: bramen of brommende boeren</i>	Dagblad De Stem, 28 maart 1996
Arthur Suijkerbuijk	<i>R.K.v.v. Nieuw Borgvliet Een wandeling door de tijd 1922 – 1997</i>	Jubileumboek R.K.v.v. Nieuw Borgvliet, 1997
Bron	Aard van document	Jaar, nummer
Kadaster Breda	<i>Akte van koop en verkoop P. Potters aan A.M. de Jong</i>	9 november 1935, BD 1567
Kadaster Breda	<i>Akte van toedeling tussen de erven W. de Jong-Defresne en G. en M. de Jong</i>	10 mei 1946, BD 1762
Kadaster Breda	<i>Akte van koop en verkoop W. de Jong-Defresne en M. de Jong</i>	7 juli 1950. Hypotheekkantoor Breda, Dagregister Deel 225 No. 1950
Kadaster Breda	<i>Akte van scheiding W. de Jong-Defresne en G. de Jong</i>	16 september 1952. Hypotheekkantoor Breda, Dagregister Deel 234 No. 1066
Kadaster Breda	<i>Acte van ruiling Provincie Noord-Brabant</i>	16 november 1955. Hypotheekkantoor Breda, Dagregister Deel 250 No. 1287
Vereniging	<i>Akte van koop en verkoop W. de Jong-Defresne en vereniging</i>	1 juli 1986 Hypotheekkantoor Breda, Dagregister Deel 484 No. 536
Gemeente	<i>Eigendomsaanvaarding, erfpachtuitgifte en recht van opstal</i>	24 september 1991, 10 december 1991 transportakte 20 november 1992
Kadaster Breda	<i>Tekening dienstjaar</i>	1959, Archiefnummer 446
	<i>Tekening dienstjaar</i>	1962, Archiefnummer 469
	<i>Tekening dienstjaar</i>	1995, Archiefnummer 982
Gemeente	<i>GIS kadastrale tekening</i>	2008, digitaal
Markiezenhof	<i>Kadastrale legger J.M.L. Defresne</i>	Art. 8992
Historisch Centrum	<i>Kadastrale leggers J.M.L. Defresne</i>	Art. 20711
	<i>Kadastrale leggers A.P. Dekkers, L. Doggen, F.W. Leenaars, gemeente, provincie</i>	Art. diversen
	<i>Lokale dagbladen</i>	Verschillende jaren
	<i>Bevolkingsregister</i>	